20251643594

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на член 47 став 1 точка 6 од Законот за Народната банка на Република Северна Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 158/10, 123/12, 43/14, 153/15, 6/16, 83/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 110/21, 74/24 и 16/25) и член 172 став 5 од Законот за банките („Службен весник на Република Македонија“ бр. 67/07, 90/09, 67/10, 26/13, 15/15, 153/15, 190/16 и 7/19 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 101/19, 122/21 и 37/25), Советот на Народната банка на Република Северна Македонија донесе

ОДЛУКА ЗА ПРИМЕНАТА НА ОДРЕДБИТЕ ОД ЧЛЕНОТ 172 ОД ЗАКОНОТ ЗА БАНКИТЕ НА ШТЕДИЛНИЦИТЕ

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

1. Со оваа одлука се пропишува примената на одредбите од членот 172 став 2 од Законот за банките на штедилниците.

2. Штедилниците се должни да работат на начинот пропишан со Законот за банките и со подзаконските акти донесени врз основа на Законот за банките во кои е предвидена соодветна примена на штедилниците и со оваа одлука.

II. ПРИМЕНА НА ОДРЕДБИТЕ ОД ГЛАВАТА IX ОД ЗАКОНОТ ЗА БАНКИТЕ

3. Штедилницата е должна да пропише критериуми за идентификување на лицата коишто со статутот на штедилницата се определуваат како лица со посебни права и одговорности.

Критериумите од ставот 1 на оваа точка треба да овозможат опфаќање најмалку на лицата коишто се надлежни за управувањето со ризиците, контролата на усогласеноста со прописите и внатрешната ревизија (во понатамошниот текст: функциите на контрола), како и на лицата чиишто надлежности имаат значајно влијание врз корпоративното управување, профилот на ризик и/или врз профитабилноста на штедилницата.

4. Органот на надзор, доколку е воспоставен таков орган, или собранието, односно собирот на содружници, односно единствениот содружник на штедилницата треба да биде информиран за разрешувањето на лицето надлежно за управување со ризиците и за лицето надлежно за контрола на усогласеноста со прописите и за причините поради кои е разрешено тоа лице.

Штедилницата е должна да ја извести Народната банка за причините поради кои е разрешено лицето коешто е надлежно за функцијата на контрола, во рок од петнаесет дена по неговото разрешување.

5. Лицата коишто се надлежни за функциите на контрола треба да имаат:

− неограничен пристап до членовите на органот на надзор на штедилницата, доколку е воспоставен таков орган, или до собранието, односно собирот на содружници, односно до единствениот содружник на штедилницата и да можат да ги известуваат за значајните слабости, недостатоци или ризици коишто ги идентификувале при вршењето на својата функција;

− непречен пристап до сите вработени во штедилницата и до сите информации коишто се потребни за ефикасно спроведување на соодветната функција на контрола.

6. Штедилницата е должна да обезбеди соодветна организациска поставеност на функциите на контрола, соодветни човечки и материјални ресурси за независно, објективно и ефикасно извршување на функциите на контрола и навремена и соодветна обука на лицата вклучени во извршувањето на функциите на контрола.

7. Опфатот на контролата на усогласеноста на работењето на штедилницата со прописите се однесува најмалку на:

− следење на почитувањето на прописите коишто се однесуваат на работењето на штедилницата;

− идентификување и следење на ризиците од неусогласеност на работењето на штедилницата со прописите, вклучувајќи и следење на поплаките од клиентите на штедилницата;

− известување на органот на надзор, доколку е воспоставен таков орган, или собранието, односно собирот на содружници, односно на единствениот содружник на штедилницата и на управителот на штедилницата за утврдените неусогласености во текот на работењето и за преземените активности за нивно надминување;

− навремено известување на управителот на штедилницата и на останатите вработени за измените и за дополнувањата на прописите;

− оцена на усогласеноста на новите производи, активности или системи во штедилницата со прописите;

− обука на вработените за начинот на примена на соодветните прописи во нивното секојдневно работење;

− давање насоки за правилна примена на прописите во форма на препораки, вклучително и препораки за измена на соодветните интерни акти, како и давање одговори на вработените за прашања поврзани со спроведувањето на прописите;

− активности за спречување перење пари;

− исполнување други законски обврски;

− соработка со други институции;

− редовно известување на органот на надзор, доколку е воспоставен таков орган, или собранието, односно собирот на содружници, односно на единствениот содружник на штедилницата и на управителот на штедилницата, во согласност со Законот за банките.

Штедилницата е должна во своите интерни акти подетално да го определи опфатот на контролата на усогласеноста на работењето на штедилницата со прописите од ставот 1 на оваа точка.

8. Органот на надзор, доколку е воспоставен таков орган, или собранието, односно собирот на содружници, односно единствениот содружник на штедилницата и управителот, односно управниот одбор на штедилницата се должни да обезбедат ефикасност на внатрешната ревизија во штедилницата, најмалку преку:

− именување, следење на работењето и разрешување на лицето надлежно за внатрешната ревизија од органот на надзор, доколку е воспоставен таков орган, или собранието, односно собирот на содружници, односно од единствениот содружник на штедилницата.

− примена на националните и меѓународните професионални стандарди за внатрешна ревизија;

− можност за директна комуникација со кој било вработен во штедилницата;

− целосно и навремено информирање на функцијата на внатрешна ревизија за позначајните случувања во штедилницата, за воведувањето нови производи, активности и системи и за други промени;

− навремено прифаќање на наодите и спроведување на препораките на внатрешната ревизија;

− објективност и неутралност во спроведувањето на внатрешната ревизија, преку исклучување на можноста за ангажирање на вработените што ја вршат функцијата на внатрешна ревизија за извршувањето други активности во штедилницата.

9. Штедилницата е должна да донесе политика за избегнување судир на интересите во штедилницата, со која се утврдуваат можните судири на интересите и мерките што треба да се преземат во случаите кога не може да се спречи појавата на судир на интересите.

Политиката од ставот 1 од оваа точка треба да содржи:

− обврска за сите лица со посебни права и одговорности да не дозволат постоењето судир на интересите да влијае врз вршењето на нивните активности;

− случаи за тоа каде може да се појави судир на интересите и начинот на кој треба да се постапи во тие случаи;

− задолжување на лицата со посебни права и одговорности веднаш да пријават какви било состојби или односи коишто можат да доведат или веќе довеле до појава на судир на интересите;

− соодветни процедури за вршење трансакции со поврзаните лица, коишто ќе обезбедат овие трансакции да не се извршуваат спротивно на интересите и можностите на штедилницата; и

− начин на кој ќе се постапи во случај на неусогласеност со политиката за избегнување судир на интереси.

Органот на надзор, доколку е воспоставен таков орган, или собранието, односно собирот на содружници, односно единствениот содружник на штедилницата ја усвојува политиката за избегнување судир на интересите и заедно со управителот на штедилницата, го следи нејзиното спроведување.

Штедилницата е должна да ги достави изјавите за постоење судир на интересите дадени од лицата со посебни права и одговорности во штедилницата до Народната банка, заедно со основата од која произлегува судирот меѓу личниот интерес и интересот на штедилницата, во рок од петнаесет дена по потпишувањето на изјавата од страна на лицето со посебни права и одговорности.

10. Изложеноста кон акционер, односно содружник со квалификувано учество во штедилницата и кон лицата поврзани со него, како и изложеноста кон лице со посебни права и одговорности во штедилницата и кон лицата поврзани со него се одобрува врз основа на одлука на органот на надзор, доколку е воспоставен таков орган, или собранието, односно собирот на содружници, односно на единствениот содружник на штедилницата.

III. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

11. Со денот на почнувањето на примената на оваа одлука, престанува да важи Одлуката за условите и начинот на работа на штедилниците („Службен весник на Република Македонија“ бр. 79/07, 78/08 и 74/15).

12. Оваа одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“, а ќе почне да се применува од 1 јануари 2026 година.

Гувернер
и претседавач на Советот на
Народната банка на
Република Северна Македонија,
д-р **Трајко Славески,** с. р.

Бр. 02-26203/6
31 јули 2025 година
Скопје